

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Облік і аналіз діяльності фінансово-кредитних установ

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки, Менеджменту та Міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Вибіркова

Семестр

8

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Колесніченко Анастасія Сергіївна

Anastasiia.Koliesnichenko@khpi.edu.ua

К.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і фінансів

Автор понад 170 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Оподаткування», «Облік і оподаткування діяльності бюджетних установ», «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності фінансово-кредитних установ», «Податкове адміністрування та податкова звітність», «Управління інвестиційним капіталом».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна передбачає гармонійне поєднання теоретичних знань і практично орієнтованих навичок ведення обліку фінансово-кредитних установ на засадах їх ефективного функціонування та забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства, а також розкриття особливостей бухгалтерського обліку та аналізу діяльності банків і небанківських кредитних організацій.

Мета та цілі дисципліни

Сформувати та закріпити у майбутніх фахівців спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» системні знання концептуальних засад та організаційних аспектів бухгалтерського обліку у сфері діяльності фінансово-кредитних установ; сприяти набуттю практичних навичок аналізу та використання обліково-аналітичної інформації в управлінні фінансово-кредитними установами; засвоїти методику ведення бухгалтерського обліку за основними об'єктами банківської діяльності, складання форм фінансової звітності банками та небанківськими кредитними організаціями.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота. Індивідуальне завдання у формі реферату. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
ПР 24. Володіти аналітичним апаратом з управління функціонуванням та розвитком комерційного банку при здійсненні кредитно-розрахункових та валютних операцій, забезпечуючи його фінансову безпеку на основі оцінки ризиків та постійного моніторингу та аналізу реалізації бізнес-проектів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредити ECTS): лекції - 30 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 100 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: банки та банківська справа, інвестування, фінансовий контролінг, фінансові ринки, фінанси підприємств, фінансове планування та бюджетування, фінансовий аналіз.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Інтерактивні лекції з презентаціями, дискусії, семінари, індивідуальна та командна робота, дослідницька робота, робота з літературою та інформаційними джерелами, проблемне навчання. Для проведення лекційних і практичних занять, обміну інформацією, надання студентам навчальних матеріалів використовується пакет Office 365.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Загальні принципи діяльності фінансово-кредитних установ

Фінансовий ринок: сутність, функції, структура та суб'єкти. Поняття і види фінансово-кредитних установ. Роль фінансових посередників на фінансовому ринку

Тема 2. Основи бухгалтерського обліку в банку

Види обліку фінансово-кредитних установ. Нормативно-правове регулювання методики й організації діяльності та обліку фінансово-кредитних установ

Тема 3. Облік і аналіз діяльності небанківських фінансових установ

Небанківські кредитні установи: правовий статус та напрями діяльності. Особливості організації обліку та аналізу небанківських кредитних установ. Звітність небанківських кредитних установ, її аналіз

Тема 4. Бухгалтерський баланс комерційного банку

Бухгалтерський облік в банку: поняття, принципи і метод бухгалтерського обліку. Організація бухгалтерського обліку в банку. Облікова політика банку. План рахунків бухгалтерського обліку банків України. Аналітичний облік в банку

Тема 5. Облік і аналіз капіталу банку

Капітал банку та його структура. Облік та аналіз операцій із власними акціями на первинному та вторинному ринках. Облік та аналіз субординованого боргу банку

Тема 6. Облік і аналіз зобов'язань банку

Критерії визнання і методи оцінки зобов'язань банку. Облік і аналіз коштів на вимогу суб'єктів господарювання. Облік і аналіз строкових коштів фізичних осіб. Облік і аналіз депозитів юридичних осіб. Облік і аналіз розрахунків з оплати праці. Облік і аналіз розрахунків з бюджетом

Тема 7. Облік і аналіз дебіторської заборгованості банку

Загальні положення щодо обліку і аналізу дебіторської заборгованості. Критерії визнання і методи оцінки. Організація обліку та аналіз дебіторської заборгованості

Тема 8. Облік і аналіз необоротних активів банку

Визначення необоротних активів, їх класифікація та оцінка. Відображення в бухгалтерському обліку банку операцій з основними засобами і нематеріальними активами, їх аналіз

Тема 9. Облік і аналіз касових операцій банку

Організація касової роботи банку. Документальне оформлення та порядок виконання касових операцій. Відображення в бухгалтерському обліку касових операцій банку

Тема 10. Облік і аналіз кредитних операцій банку

Методика обліку кредитів, наданих клієнтам. Бухгалтерський облік наданих та отриманих кредитів

Тема 11. Облік і аналіз доходів, витрат і фінансових результатів діяльності банку

Визнання і принципи обліку і аналізу доходів і витрат банку. Класифікація доходів і витрат банку. Порядок відображення банківських доходів, витрат і фінансового результату на рахунках бухгалтерського обліку з метою їх аналізу

Тема 12. Фінансова звітність банку

Фінансова звітність банку: визначення, склад та основні вимоги. Робота з обліково-аналітичною інформацією для формування фінансової звітності. Порядок складання та подання фінансової звітності банками

Теми практичних занять

Тема 1. Загальні принципи діяльності фінансово-кредитних установ

Основні передумови створення фінансового ринку. Сутність і роль фінансового ринку в економічній системі. Структура фінансового ринку. Визначення фінансово-кредитних установ, їх види. Економічне значення фінансових посередників на фінансовому ринку. Особливості діяльності та переваги фінансових посередників.

Тема 2. Основи бухгалтерського обліку в банку

Характеристика банків як основного виду фінансово-кредитних установ. Порівняльний аналіз різних видів обліку в банках. Нормативно-правове регулювання методики й організації діяльності фінансово-кредитних установ. Нормативно-правове регулювання методики й організації обліку фінансово-кредитних установ.

Тема 3. Облік і аналіз діяльності небанківських фінансових установ

Регулювання діяльності небанківських кредитних установ. Визначення та види небанківських кредитних установ. Види діяльності небанківських установ, які підлягають ліцензуванню. Порядок створення небанківської фінансової установи. Документування діяльності небанківських кредитних установ. Оцінювання як спосіб відображення об'єктів бухгалтерського обліку небанківських фінансово-кредитних установ. Автоматизація облікових процесів діяльності небанківських кредитних установ. Звітування небанківських фінансово-кредитних установ.

Тема 4. Система рахунків бухгалтерського обліку та метод подвійного запису

Роль бухгалтерського обліку як змістовної складової інформаційно-аналітичної системи банку. Деталізація принципів, на яких ґрунтуються бухгалтерський облік та фінансова звітність банків України. Метод бухгалтерського обліку банку. Основи організації бухгалтерського обліку в банку. Класифікація та види банківських документів. Первинна документація в діяльності банків.

Вимоги основних положень облікової політики банку. Визначення та особливості Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України. Аналітичний облік банку: поняття та параметри.

Тема 5. Облік і аналіз капіталу банку

Види капіталу банку. Поняття і розмір основного капіталу. Визначення додаткового капіталу. Поняття емісії, сутність процедури. Порядок формування статутного капіталу банку. Основні рахунки для відображення в бухгалтерському обліку операцій з капіталом банку. Основні бухгалтерські проводки з обліку внесків у статутний капітал банку до офіційної реєстрації результатів емісії Національним банком України. Поняття та облік субординованого боргу.

Тема 6. Облік і аналіз зобов'язань банку

Визначення кредиторської заборгованості. Типи зобов'язань. Критерії визнання зобов'язань. Організація обліку кредиторської заборгованості. Оцінка кредиторської заборгованості. Призначення та обов'язкові реквізити платіжного доручення. Відображення у бухгалтерському обліку операцій клієнтів із застосуванням платіжних доручень. Основні рахунки для обліку депозитів фізичних осіб відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України. Основні рахунки для обліку депозитів юридичних осіб відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України. Основні рахунки та їх призначення щодо обліку зобов'язань банку як роботодавця перед працівниками.

Тема 7. Облік і аналіз дебіторської заборгованості банку

Дебіторська заборгованість: визначення та види. Основні рахунки для обліку поточної та довгострокової дебіторської заборгованості відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України. Визнання дебіторської заборгованості в обліку. Інвентаризація дебіторської заборгованості банку. Синтетичний і аналітичний облік дебіторської заборгованості. Відображення в обліку дебіторської заборгованості. Інші види дебіторської заборгованості та відображення їх в обліку.

Тема 8. Облік і аналіз необоротних активів банку

Необоротні активи: визначення та види. Методологічні засади фінансового обліку операцій з необоротними матеріальними активами. Особливості необоротних активів. Податковий облік необоротних активів. Необоротні активи: облікова політика. Необоротні активи у фінансовій звітності. Оцінка необоротних активів. Відображення в обліку банку придбання основних засобів в нематеріальних активів за національну валюту. Поняття, облік та оцінка інвестиційної нерухомості. Відображення в обліку інвестиційної нерухомості. Переоцінка основних засобів та відображення в обліку банку. Амортизація основних засобів і нематеріальних активів. Відображення в обліку вибуття основних засобів та нематеріальних активів.

Тема 9. Облік і аналіз касових операцій банку

Регулювання касової роботи банку. Визначення каси банку. Поняття сховища цінностей. Каса: основні обов'язки банку. Організація роботи операційної каси банку. Основні рахунки для обліку касових операцій банку. Облік підкріплення операційної каси банку. Облік інкасованих грошових коштів банку. Облік іншої дебіторської заборгованості за операціями з клієнтами банку. Облік банкнот та монет в дорозі. Порядок обліку проведення готівкових розрахунків через банкомати.

Тема 10. Облік і аналіз кредитних операцій банку

Поняття споживчого кредиту. Нормативно-правове регулювання споживчого кредитування. Укладання кредитного договору. Кредитний договір та його укладання. Методика обліку фінансових інструментів. Оцінка кредитів. Методика обліку кредитних операцій в іноземній валюті. Методика обліку забезпечення кредиту. Методика обліку наданих клієнтам кредитів. Модель відображення в бухгалтерському обліку надання кредиту. Дохідність при наданні кредиту. Методика обліку нарахування відсотків.

Тема 11. Облік і аналіз доходів, витрат і фінансових результатів діяльності банку

Поняття та облік доходів і витрат банку: законодавча база. Поняття та застосування коригуючих проводок. Загальні привила та принципи відображення в бухгалтерському обліку доходів і витрат банку. Платежі, які не визнаються доходами та витратами. Доходи і витрати: класифікація в діяльності банку. Доходи і витрати: класифікація в бухгалтерському обліку. Загальні правила аналітичного обліку доходів і витрат банку. Поняття суттєвих небанківських витрат.

Тема 12. Фінансова звітність банку

Фінансова звітність банку: регулювання, визначення та склад. Основні вимоги до фінансової звітності банку. Вимоги до інформації, наведеної у фінансовій звітності. Фази циклу опрацювання облікової інформації в банку та їх характеристика. Характеристика Звіту про фінансовий стан

(Баланс). Нормативно-правова база в галузі вимог та порядку складення фінансової звітності банками в Україні. Визначення балансу в нормативній документації. Характеристика балансу як основної форми фінансової звітності банку. Особливості побудови балансу комерційного банку. Відмінності балансу комерційного банку від балансу інших суб'єктів господарювання. Склад та характеристика статей балансу. Балансове рівняння комерційного банку. Аналіз Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Визначення банком переліку рахунків внутрішнього плану рахунків. Аналіз форми Звіту про фінансовий стан (Балансу) комерційного банку. Фінансова звітність: основні правила подання. Фінансова звітність: оприлюднення та контроль.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні заняття не передбачені

Самостійна робота

Опрацювання лекційних матеріалів. Критичний нарис «Світові тенденції та проблеми розвитку бухгалтерського обліку фінансово-кредитних установ». Написання критичного есе «Менеджер з бухгалтерського обліку та фінансів у банківській сфері — це привілей чи виклик у майбутньому». Підготовка до практичних занять відповідно до тем, включаючи есе, критичний нарис, підготовка доповідей та презентацій. Виконання індивідуального завдання у вигляді реферату. Підготовка до завдань поточного контролю та підсумкової контрольної роботи.

Література та навчальні матеріали

1. Павелко О. В. Облік і звітність у банках: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2022. 336 с.
2. Утенкова К.О. Облік у банках: практичний посібник. Харків, 2021. 176 с.
3. Ушакова О. А. Банківські операції: навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2021 226с.
4. Шелудько С. А. Міжнародні стандарти банківської справи: навч. посіб. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 260 с.
5. Koliesnichenko A., Tkachenko M. (2023). Financial reporting diagnostics for the balance sheet components modeling. *Philosophy, Economics and Law Review*, No 1, pp. 171-183.
6. Колесніченко А. С. Вплив проблем обліку в банках на формування секторів їх діяльності. Результати наукових конференцій ННІ ЕММБ НТУ «ХПІ» за 2022 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХПІ», 2022. Т. 1 : Труды XIX-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2022» 7-9 грудня 2022 р. – 2022. С. 33-35.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді: підсумкової контрольної роботи (40%); підготовки реферату (20%) та виконання самостійної роботи студента (40%).

40% самостійної роботи складаються з:

- 20% поточного оцінювання (включаючи есе, критичний нарис, доповіді за темами та роботу на практичних заняттях);
- 20% поточного семестрового контролю (онлайн-тести).

Залік складається письмово та містить:

2 теоретичних питання різного рівня складності та 1 практичне завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент має дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО